

тексте формулювання противоречивої задачі сведена в єдине речення і подана просто, в денотативних значеннях слів, як нечто само собою розуміюче. Іменно така видимість самоочевидності створює ефект обманутого очікування в тому сенсі, що це є «приємна несподіваність» для клієнта фірми.

Zeit für Ihren großen Auftritt.

emotion. Das Magazin für Frauen, die wissen, wo sie stehen, und die trotzdem nicht stehen bleiben wollen. Fühlen Sie vor und fordern Sie unter 0180/58618000 Ihr kostenloses Probeheft unter der Bestell-Nr. 579 073 an. Ab 15.03. im Handel.*

emotion. So geht Glück. [Gala 2008, S. 137]

Тип видвиження сцеплення реалізується в даному тексті повторами називного речення *emotion*. Синонімічні варіації цього слова можна усмотреть лише в контексті, оскільки ці повтори розбросані по тексті і виконують функцію нагадування по мірі розвитку змісту. Ефект обманутого очікування (нагнетання очікування того, що в тексті буде перелік тем і рубрик журналу, але відсутність реалізації цього очікування) реалізується фігурою совмещения, а саме, фігурою нерівності (клімакс). Це фігура, «в основі якої лежить емоційно насичене висловлювання» [Брандес 1983, с. 145]. Клімакс в розглянутому тексті заключен в реченні: «*Das Magazin für Frauen, die wissen, wo sie stehen, und die trotzdem nicht stehen bleiben wollen*» і інтенсифікує значимість предмета (журналу), логічно створюючи тим самим очікування більш детальних характеристик журналу. Оскільки очікування адресата не реалізується, воно переходить в передположення, додумки, які підтримуються повторами-нагадуваннями *emotion*. Таким чином, в тексті типи видвиження обманутого очікування і сцеплення діють в комплексі.

Таким чином, обширний арсенал риторических прийомів стилістики підвищує експресію повідомлення. Краткість тексту реклами не перешкоджає, а сприяє використанню стилістических фігур заміщення (тропи, фігури кількості, фігури якості) і фігур совмещения (фігури тотожності, нерівності, протилежності).

Аналіз текстів реклами показує, що частіше за все використовуються фігура нерівності, а саме, фігура наростання – клімакс, фігури совмещения (синонімічні ряди і їх стилістическі варіації) і фігури заміщення, а саме, фігури якості (метафори). Використовується також мінус-приєм (автологія) [Самарина 2010, с. 161].

Литература

Арнольд И. В. Стилística сoвременного английского языка (стилística декодирования) / Арнольд И. В. – [3-е изд.] – М.: Просвещение, 1990. – 300 с. Брандес М. П. Стилística немецкого языка: [для институтов и факультетов иностранных языков] / Брандес М. П. – М.: Высшая школа, 1983. – 272 с. Самарина В. В. Немецкоязычный рекламный дискурс: прагматический, когнитивный и лингвостилістический аспекты: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Самарина Виктория Викторовна. – Х., 2010. – 209 с.

Источники иллюстративного материала

Auto. A.T.U. – Mai, 2008. – 14 S. – www.atu.de Gala. – №12. – 13. März 2008. – 144 S. – www.gala.de Homes & Gardens. – № 2. – April/März 2001. – 156 S. – www.ipm-verlag.de

УДК 811.112.2'42: 808.53.22

СТУЛІНА М.В., ЛЕВЧЕНКО Д.Л.
(Запорізький національний університет)

СИМУЛЯТИВНА ПІДМІНА МОВНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ ДИСКУРСІ

У статті розглядаються типові приклади підміни мовної дійсності симулятивними одиницями, які створюють потенційно можливий мовний світ.

Ключові слова: симулякр, епістемічна невпевненість, гіпертекст, семантика можливих світів, спустошений символ.

Стулiна М.В., Левченко Д.Л. Симулятивная подмена языковой реальности в современном дискурсе. В статье рассматриваются типичные примеры подмены языковой действительности симулятивными единицами, которые создают потенциально возможный языковой мир.

Ключевые слова: симулякр, эпистемологическая неуверенность, гипертекст, семантика возможных миров, пустой символ.

Stulina M., Levchenko D. Simulative substitution of the language reality in the modern discourse. This article addresses the

typical examples of substitution of the language reality with the simulative items, which create potentially possible language world.
 Key words: simulation, epistemological uncertainty, hypertext, the semantics of possible worlds, the null symbol.

Проілюструвати типові прояви симулятивної підміни мовної реальності – **мета** даної статті. Відповідно до мети окреслені **завдання**: дати визначення феномену симулякра, проілюструвати підміну мовної реальності, поєднати явище симулятивної дійсності з формуванням потенційно можливих світів. **Об'єктом** у статті виступає мовна реальність, **предметом** – її симулятивна підміна або симулятивне помноження.

Уявлення про мовну реальність як сукупність слів, понять, категорій, суджень, речень тощо, навіяних емпіричним досвідом об'єктивної реальності, останнім часом набуло певних змін. Постструктуралістична (сучасна) модель світу транслює абсолютно нове відношення до категорії об'єктивної реальності, що знаходить своє відображення у мові.

Характерна категорія сучасної парадигми свідомості – "**епістемічна невпевненість**", втрата віри в усі існуючі цінності [Ильин 2001, с. 365], викликана "кризою авторитетів" (М. Фуко, Ж. Деррида), невірою в наукову картину світу, в якій панує ідея матеріальної зумовленості природних, суспільних і психічних явищ. Ж. Деріда критикує традиційні семіотичні концепції, доводячи неможливість будь-якої знакової актуалізації дійсності [Деррида 2000, с. 221]. Він вважає, що всі запропоновані наукою правила існування речей насправді лише відбивають бажання людини побачити якусь істину.

Постсучасне світосприйняття передбачає радикальний сумнів щодо істинності та надійності традиційних основ наукових досліджень. Спираючись на неможливість адекватного відображення довкілля, знак перестає бути єдністю позначуваного і позначувального, він перетворюється на **симулякр**, порожній знак. Ж.-Ф. Бодрійяр наполягає на тому, що ми знаходимося у Всесвіті, в якому все більше інформації та все менше сенсу [Бодрійяр 2000, с.51]. У сучасних текстах відбувається своєрідна катастрофа змісту, крах віри в нього через запровадження псевдоречей (симулякрів).

Пор.:

Twas bryllyg, and the slythy toves
 Did gyre and gimble in the wabe;
 All mimsy were the borogoves,
 And the mome raths outgrabe. [Caroll 2010, p. 55]

Звукова структура і римоване оформлення дозволяють сприймати даний уривок як вірш, написаний англійською мовою. Використання артиклів і порядок слів дозволяють віднести окремі слова до частин мови і навіть виділити їх функцію у реченні, тобто контекстуальність допускає висновок про те, що це – реально існуючі мовні одиниці для мовної реальності даного твору.

Наприклад, *And the mome raths outgrabe*, де сполучник *And* та артикль *the* обрамляють граматичне ядро речення "*mome raths*". В даному випадку *raths* буде дієсловом 3 особи однини, що означає дію, виконану іменником *the mome*. Саме артикль приводить нас до висновку, що *mome* є іменником. Так само у випадку із *the wabe*, який теж є іменником і виконує функцію додатка у реченні. Здається, матеріал є придатним для сприйняття, але все ж жоден носій англійської мови не знайде в ньому сенсу, адже денотація в ньому відсутня. У структурі вірша ми помічаємо слова, денотація яких є прозоро визначеною, як, наприклад, допоміжні слова (*Did, were*), сполучники (*And*), займенники (*All*), прийменники (*in*). В той же час іменники (*toves, the wabe, the borogoves, the mome*), дієслова (*gyre, gimble, raths*), прикметники (*mimsy, slythy*), прислівники (*bryllyg, outgrabe*), які описують нереальну дійсність, виражені одиницями без денотації, а точніше вони представляють окрему мовну реальність.

Слова першої групи створюють такий собі каркас, у який, точно як у проріхи паззлу вставляються бракуючі деталі – симулякри, які складають картину окремої мовної реальності.

Відображення реальності заміщується її деформацією, потім – маскуванням її відсутності та, нарешті, втратою будь-якого зв'язку з нею. Це спустошує символи, позбавляючи їх змісту, знецінює природні й соціальні явища. Створений у такий спосіб штучний фантом-симулякр володіє більшою сенсорною та емоційною насиченістю ніж образи реального світу. Пор.: *joysamp* [Orwell 2004, p. 34] – назва табору примусової праці, в той час як денотація корінної мовної одиниці "*joy*" – це радість. І тут прослідковується не лише іронія у назві, але на більш глибокому етапі аналізу виявляється, що для членів мовної реальності Ангсоца у романі "1984"

Д. Оруелла слово "joy" не має денотату – радості, а є вираженням прийняття необхідності примусової праці; *blackwhite* [Orwell 2004, р. 52]: фактично це слово не може існувати, адже містить у собі два взаємовиключних поняття "чорний" та "білий", але в конкретній мовній реальності воно не лише не має відношення до категорії "колір", але має неіснуюче значення, важливе лише для літературного світу роману: можливість ототожнення правди і неправди, повна відмова від категорій "доброго" і "лихого". Визнається лише існування єдиної істини, яка не підпадає під категоризацію "правильно-неправильно", а сприймається на віру.

У сучасному дискурсі реальність як абсолютна об'єктивність перестає існувати. Вона перетворюється на симуляцію, на гіперреальність, яка відображає не об'єкти довкілля, а симулякри. Кожна культура, раса, стать, індивід створюють свою реальність, внаслідок чого виникає ризоматична множинність картин світу. Сучасна культура – культура легких дотиків, фантомів, поверхневого сприйняття, де людина навіть не прагне проникнути у глибину речей, у смисл знаків. Категорія реальності умовна, вона сприймається як цитата, у якій неможливо знайти витoki.

Питання реальності або не реальності напряму пов'язане з абсолютно новим розумінням часу. Традиційні уявлення про хронотоп як про єдине утворення зазнають певних змін у контексті сучасної культурфілософської думки. В сучасному дискурсі прийом поєднання різних часових просторів у межах одного тексту є досить популярним. Пор.: (нім.) *Projektor, Maschine, Byzanz, Mikrophone, Ikarus, Argo* [Ransmayr 2001] ; лексеми ніби маркують перехід до іншого часового виміру, утворюючи ілюзію присутності усіх реалій в одній площині, хоча основна дія тексту відбувається в відмінному від використання цих реалій часі.

Проблема ідентифікації реальності базується на специфічному розумінні знака, який перестає бути посередником між позначуваним і позначувальним [Барт 1994, с. 312], а інтерес викликає сам процес позначування. Те, що ми звикли розуміти як зміст, повинно розглядатися як "видимість значення, об'єктивний міраж, симулякр" [Эпштейн 2010, с. 291]. У контексті цієї ідеї зникає онтологічно заданий зв'язок між позначуваним і позначувальним. Постмодерністські тексти постулюють руйнування самого акту номінації, утопічність денотації та абсурдність сигніфікації [Deleuze 2007, р. 80]. Денотація, наприклад, виявляється лише однією з можливих конотацій, її зміст не може бути сконструйованим інакше ніж за зразком конотацій. За таких умов поняття об'єктивності у сучасній моделі світу втрачає будь-який сенс, а його заміщує ефект контекстуальності.

Замість визначеності змісту через співвіднесеність з денотатом з'являється відкритість значення, детермінована множинністю культурних інтерпретацій, підкреслюється саме багатоваріативність значень.

Симулякр як замітник знаку являє собою ковзання по поверхні позначуваного. За таких умов параметри істинності та реалістичності стають відносними, мова перестає відтворювати дійсність, оскільки через свій інтертекстуальний і цитатний характер вона стає лише наслідком історії текстів.

Принцип перцептивної естетизації Р. Барт розуміє як інтерпретативну стратегію насолоди від тексту [Barthes 2000, р. 290]. Його "еротика тексту" полягає в задоволенні від ідентифікації кодів (інтертекстуальності, ризоматичності, цитатності, нелінійності, пастишизації), гри в симулякри, без занурення в істинну сутність речей. Саме поняття істини, так само як і реальності, стирається, залишаючи єдино можливий параметр – плюралістичність. **Плюралістичність тексту** – це множинність його інтерпретацій за умови, що істину виявити неможливо. Така здатність тексту відтворювати нові тексти та нові культурні коди може становити перспективу подальших посліджень.

Література

- Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Р. Барт. – М.: Прогресс, 1994. – 626 с. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства или конец социального / Жан Бодрийяр; пер. с фр. Н. В. Сулова. – Екатеринбург: изд-во Уральского ун-та, 2000. – 102 с. Деррида Ж. Письмо и различие / Жак Деррида; пер. с фр., под ред. В. Лапицкого. – СПб.: Академический проект, 2000. – 512 с. Ильин И.П. Постмодернизм. Словарь терминов / Ильин И. П. – М.: Интрада ММ1, 2001 – 415 с. Фуко М. Археология знания / Мишель Фуко; пер. с фр., общ. ред. Бр. Левченко. – К.: Ника-Центр, 1996. – 208 с. Эпштейн М.И. Информационный взрыв и травма постмодерна. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.philosophy.ru/library/epstein/epsht.html>. Barthes R. From work to text / R. Barthes // Postmodern literary theory. – Oxford: Blachwell Publishers Ltd., 2000. – 454 p. Carroll L. Alice in Wonderland & Through the Looking Glass / L. Carroll. – London: Bibliolis Books, 2010. – 210 p. Deleuze G. Differenz und Wiederholung / G. Deleuze. – Stuttgart: Fink, 2007. – 408 S. Derrida J. Genesen, Genealogien, Genres und das Genie / J. Derrida. – Wien: Passagen, 2006. – 102 S. Orwell G. 1984 / G. Orwell. – Fairfield: 1st World Publishing, 2004. – 388 p. Ransmayr C. Die letzte Welt / C. Ransmayr. – Frankfurt am Main: Fischer, 2001. – 317 S.